

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 22CoCsp/17/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8121201399
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 06. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viera Kandriková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8121201399.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Viery Kandrikovej a členov senátu JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Daniely Babinovej v právnej veci žalobcu: T. Š., W.. XX.XX.XXXX, M. F. N.. W. X, XXX XX T., zastúpeného: JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom, so sídlom Sovietskych hrdinov 163/66, 091 01 Svidník, IČO:31 954 448, proti žalovanému: PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 824 96 Bratislava, IČO: 35 792 752, zastúpeného: Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., so sídlom Kubániho 16, 811 04 Bratislava, IČO: 47 233 516, o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok a primerané finančné zadosťučinenie 900 Eur, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 8Csp/26/2021-72 zo dňa 08.03.2022, takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok s výnimkou výroku VI.

Priznáva žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v rozsahu 100 %, o výške ktorej bude rozhodnuté samostatným uznesením.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol:

I. Súd u r č u j e, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o revolvingovej pôžičke č. XXXXX-XXXX, zo dňa 3.4.2003 v časti 5. Zmluvná odmena, bod 5.1, v znení: „Za poskytnutie pôžičky sa Dlžník zaväzuje zaplatiť Veriteľovi zmluvnú odmenu. Zmluvná odmena je 9 761,00 Sk a je splatná ku dňu poskytnutia pôžičky.“, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

II. Súd u r č u j e, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o revolvingovej pôžičke č. XXXXX-XXXX, zo dňa 3.4.2003 v časti 16. Záverečné ustanovenia, bod 16.1, v znení: „Zmluvné strany sa dohodli, že Dlžník uhradí Veriteľovi ku dňu poskytnutia pôžičky poplatok za uzavretie tejto Zmluvy vo výške 1 500,00 Sk (slovom: tisícpäťsto).“, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

III. Súd u r č u j e, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o revolvingovej pôžičke č. XXXXX-XXXX, zo dňa 3.4.2003 v časti 16. Záverečné ustanovenia, bod 16.6, v znení: „Zmluvné strany výslovne súhlasia s tým, aby sa ich záväzkový vzťah v súlade s ustanovením §-u 262 ods. 1 Obchodného zákonníka spravoval Obchodným zákonníkom.“, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

IV. Žalovaný je p o v i n ý zaplatiť žalobcovi 150,- €, do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

V. Žalovaný je p o v i n ý nahradiť žalobcovi trovy konania v plnom rozsahu.

VI. V prevyšujúcej časti žalobu o primerané finančné zadosťučinenie z a m i e t a.

2. Súd prvej inštancie spor právne posúdil podľa ustanovení § 23a ods. 1 a 2 zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, § 2 písm. a) zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, § 53 ods. 1, 2, a 5, § 54 ods. 1 až 3, § 657, § 658 ods. 1, § 879j zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka, § 1 ods. 1, § 3 ods. 3 a 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa.

3. V odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobca sa žalobou domáhal určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok a nároku na primerané finančné zadostučinenie. Žalobu odôvodnil tým, že dňa 03.04.2003 uzatvoril so žalovaným Zmluvu o revolvingovej pôžičke č. XXXXX-XXXXX (ďalej aj len „Zmluva“), ktorá obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky v časti 5, bod 5.1, podľa ktorého sa dlžník zaväzuje zaplatiť veriteľovi za poskytnutie pôžičky zmluvnú odmenu, v časti 16, bod 16.1, podľa ktorého sa zmluvné strany dohodli, že dlžník uhradí veriteľovi poplatok za uzatvorenie zmluvy a bod 16.6, podľa ktorého zmluvné strany súhlasia s tým, aby sa ich záväzkový vzťah spravoval ustanoveniami Obchodného zákonníka. Zároveň sa domáhal priznania primeraného finančného zadostučinenia vo výške 900 €, ktorá zohľadňuje skutočnosť, že žalovaný v zmluve používal 3 neprijateľné zmluvné podmienky, a teda za každú neprijateľnú zmluvnú podmienku žalobca požadoval 300 €.

4. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žaloba, ktorou sa žalobca (majúci v právnom vzťahu, ktorého sa vec týka, postavenie spotrebiteľa) domáhal vyslovenia (určenia) neprijateľnosti zmluvných podmienok, resp. vyslovenia (určenia) ich neplatnosti z dôvodu neprijateľnosti, nie je určovacou žalobou v zmysle § 137 ods. 1 písm. c/ Civilného sporového poriadku. V prípade takejto žaloby nie je preto potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem. V zmysle bodu 16.1 Zmluvy sa právny vzťah má spravovať Obchodným zákonníkom. V tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3MCdo/12/2014, zo dňa 21.04.2015, z ktorého vyplýva, že ustanovenie § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka treba použiť od jeho účinnosti aj na právne vzťahy založené pred dňom, kedy toto zákonné ustanovenie nadobudlo účinnosť. Súd ďalej vyhodnotil poplatok v zmluve vo výške 1.500 Sk, resp. 49,79 € za neprijateľnú zmluvnú podmienku. Navyše tento poplatok súd považoval za neprimerane vysoký v porovnaní s istinou poskytnutého úveru. Čo sa týka zmluvnej odmeny vo výške 9.761,- Sk, súd prvej inštancie ju vyhodnotil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku, lebo spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán. Okrem toho táto zmluvná odmena je neprimerane vysoká v porovnaní s istinou poskytnutého úveru, keďže predstavuje 30 % zo sumy poskytnutého úveru. Finančné zadostučinenie priznal súd prvej inštancie vo výške 150,- € majúci za to, že v uvedenej výške je toto primerané a adekvátne okolnostiam prípadu. Súd prihliadol tiež na dobu, ktorá od uzavretia predmetnej zmluvy uplynula. V prevyšujúcej časti prvoinštančný súd preto žalobu o zaplatenie primeraného finančného zadostučinenia zamietol.

5. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Žalobca bol v konaní úspešný vo všetkých uplatnených nárokoch a ohľadne primeraného finančného zadostučinenia výška nároku závisela od úvahy súdu, preto súd prvej inštancie v plnom rozsahu priznal žalobcovi náhradu trov konania.

6. Proti rozsudku v rozsahu výrokov I., II., III., IV. a V. podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie, alebo napadnutý rozsudok zmenil a žalobu zamietol. Odvolanie podal z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. b), f) a h) CSP. Žalovaný tvrdil, že rozhodnutie súdu je založené na porušení zákazu pravej retroaktivity. Ak by konajúci súd dôsledne a správne postupoval aj podľa § 879j Občianskeho zákonníka, potom by uvedeným ustanovením nemohol odôvodniť aplikáciu ustanovení o neprijateľnej zmluvnej podmienke na prejednávanú vec. Ďalej uviedol, že rozsudok je nepreskúmateľný a arbitrárny, kedy súd prvej inštancie len konštatuje, že pri pôžičke sa nemusí dohodnúť odmena. Nie je zrejmé, na základe čoho procesný súd usudzoval, že žalovaný mal požičať peňažné prostriedky zadarmo. Výrok o určenie neprijateľnosti bodu 16.6. nie je v rozsudku žiadnym spôsobom zdôvodnený. Žalovaný na záver namietal premlčanie nároku na finančné zadostučinenie.

7. K odvolaniu sa písomne vyjadril žalobca. Uviedol, že rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za dostatočne odôvodnené. Súd prvej inštancie sa v napadnutom rozsudku vysporiadal so všetkými námietkami žalovaného a jednotlivé dôkazy vyhodnotil podľa svojej úvahy. Žalovaný síce vo svojom odvolaní argumentuje porušením zákazu pravej retroaktivity, avšak opomína platnú a účinnú právnú

úpravu v čase uzavretia spotrebiteľskej zmluvy, na ktorú odkázal súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku. Žalovaný taktiež opomína skutočnosť, že síce spotrebiteľská zmluva bola uzavretá dňa 03.04.2003, avšak zmluvný vzťah trval cca do konca roka 2004, t. j. po vstupe do SR EÚ. Žalobca vznesenú námietku premlčania považoval za nenáležitú. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a uplatnil si náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

8. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli aj webovej stránke Krajského súdu v Prešove a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

9. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

10. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov a námietok žalovaného, to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II.ÚS 78/05).

11. Odvolací súd sa najprv vyporiadal s odvolacou námietkou žalovaného, že súd prvej inštancie svoje rozhodnutie riadne a v úplnosti neodôvodnil. V tejto súvislosti je právne významné ustanovenie § 220 ods. 2 CSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil a aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

12. Odvolací súd považuje rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny a preskúmateľný. Súd prvej inštancie jasne a zreteľne vysvetlil, z akých dôvodov žalobe o určenie neprijateľných zmluvných podmienok a o vydanie primeraného finančného zadosťučinenia v plnom rozsahu vyhovel (tak v prípade nároku i výšky), odôvodnenie jeho rozhodnutia zodpovedá kritériám odôvodnenia, ktoré sú upravené v § 220 ods. 2 CSP. Nie je možné konštatovať, že by rozhodovacím procesom došlo k odňatiu možnosti žalovaného konať pred súdom a k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces. Za odňatie možnosti konať pred súdom a za porušenie práva na spravodlivý súdny proces nie je možné považovať to, ak súd prvej inštancie neodôvodní svoje rozhodnutie podľa predstáv odvolateľa.

13. Podľa § 879j OZ, ustanoveniami tohto zákona sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 1. januárom 2008; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred 1. januárom 2008 sa však posudzujú podľa doterajších predpisov.

14. Podľa § 879f ods. 3 OZ, spotrebiteľské zmluvy podľa § 52 uzavreté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa musia dať do súladu s ustanoveniami § 53 a 54 tohto zákona a spotrebiteľské zmluvy o práve užívať budovu alebo jej časť v časových úsekoch aj s ustanovením § 55 ods. 1, ak ide o náležitosti zmluvy, a s ustanovením § 57 tohto zákona do troch mesiacov odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona.

15. Podľa § 879f ods. 4 OZ, ustanovenia spotrebiteľských zmlúv, ktoré nie sú dané do súladu s ustanoveniami § 53, 54 a 57 tohto zákona podľa odseku 3, sú neplatné po uplynutí troch mesiacov odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Spotrebiteľ má právo odstúpiť od spotrebiteľskej zmluvy o

práve užívať budovu alebo jej časť v časových úsekoch, ktorá nie je podľa odseku 3 daná do súladu s ustanovením § 55 ods. 1 tohto zákona, ak ide o náležitosti zmluvy, a to do troch mesiacov po uplynutí lehoty podľa odseku 3.

16. Podľa § 53 ods. 1 až 3 OZ, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Za individuálne dojednané zmluvné podmienky sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

17. Podľa § 53a OZ, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa. Ak sa rozhodnutie súdu podľa odseku 1 týka len časti zmluvnej podmienky, dodávateľ je povinný splniť povinnosť uvedenú v odseku 1 v rozsahu tejto časti.

18. Podľa § 2 písm. a) zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, na účely tohto zákona sa rozumie spotrebiteľským úverom dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme odloženej platby, pôžičky alebo v inej právnej forme.

19. Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, tento zákon upravuje práva spotrebiteľov a povinnosti výrobcov, predávajúcich, dovozcov a dodávateľov, pôsobnosť orgánov verejnej správy v oblasti ochrany spotrebiteľa, postavenie právnických osôb založených alebo zriadených na ochranu spotrebiteľa (ďalej len "združenie") a označovanie výrobkov cenami.

20. Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách.

21. Podľa § 3 ods. 5 posledná veta zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom do 09.06.2013, osoba, ktorá na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, koho porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi je spôsobilé prívodiť spotrebiteľovi ujmu.

22. Podľa § 3 ods. 5 posledná veta zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom od 10.06.2013, spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá.

23. Podľa § 298 ods. 1 a 2 CSP, súd môže v rozsudku, ktorý sa týka spotrebiteľského sporu, aj bez návrhu vysloviť, že určitá zmluvná podmienka používaná dodávateľom v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou je neprijateľná; v takom prípade súd uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dohodnuté v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou. Ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takej zmluvnej podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takej zmluvnej podmienky alebo mu na základe takej zmluvnej podmienky uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie, súd aj bez návrhu výslovne uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej

podmienky, ako bolo dohodnuté v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou.

24. Z obsahu spisu súdu prvej inštancie odvolací súd zistil, že dňa 03.04.2003 žalobca uzavrel so žalovaným Zmluvu o revolvingovej pôžičke č. XXXXX-XXXXX, ktorá obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky. V zhode s názorom súdu prvej inštancie odvolací súd uvádza, že zmluva o revolvingovej pôžičke je zmluvou spotrebiteľskou.

25. Odvolací súd poukazuje na to, že zmluvný vzťah medzi stranami vznikol v roku 2003, kde bola žalobcovi poskytnutá pôžička vo výške 32.004 Sk (1.062,34 €). Aj keď právna úprava spotrebiteľských zmlúv bola zakotvená do nášho súkromného práva až novelou Občianskeho zákonníka uskutočnenou zákonom č. 150/2004 Z. z. s účinnosťou od 01.04.2004 uvedené neznamená, aby zo súdnej ochrany boli vylúčené tie porušenia práv a povinností, ku ktorým došlo pred 01.04.2004. Slovenská právna úprava už v čase uzavretia spotrebiteľskej zmluvy obsahovala komplexnú ochranu spotrebiteľa pred nepríjemnými podmienkami, ktoré boli neskôr nazvané ako neprijateľné zmluvné podmienky.

26. S účinnosťou už od 01.07.2001 Slovenská republika ústavným zákonom č. 90/2001 Z.z. v čl. 7 ods. 2 Ústavy SR prijala inter alia aj záväzky náležite transponovať smernice EÚ a v aplikačnej praxi aj naplňať ciele týchto smerníc po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie. V oblasti ochrany spotrebiteľa (najmä finančného spotrebiteľa) EÚ prijala viaceré právne záväzné akty.

27. Smernicou Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách si EÚ stanovila práve za cieľ vyvážiť faktickú nerovnováhu medzi dodávateľom a spotrebiteľom pozitívnym zásahom štátu. Súdny dvor vo fundamentálnom rozsudku Océano Grupo Editorial SA C-240/98 až C-244/98 konštatuje, že je nezanedbateľné nebezpečenstvo v prípade, keď priemerný spotrebiteľ nepoukáže na nekalosť zmluvnej podmienky, a preto súdy v štátoch, v ktorých nie je povinné zastúpenie advokátom majú aj bez návrhu prihliadať na neprijateľnosť zmluvnej podmienky.

28. Už zákon č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v ustanovení § 26 ods. 3 umožňoval spotrebiteľovi proti porušeniu práv a povinností ustanovených týmto zákonom a osobitnými predpismi domáhať sa proti porušiteľovi na súde ochrany svojho práva. Obdobným spôsobom toto právo spotrebiteľa upravuje i v súčasnosti účinné ustanovenie § 3 ods. 5 veta prvá zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, podľa ktorého proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa môže sa spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva.

29. Súd prvej inštancie posudzoval neprijateľnosť zmluvných podmienok v Zmluve o revolvingovej pôžičke č. XXXXX-XXXXX zo dňa 3.4.2003, uvedených v časti 5, bod 5.1 a v časti 16, bod 16.1 a 16.6. Súd prvej inštancie správne vyhodnotil zmluvný vzťah medzi stranami sporu založený na základe spotrebiteľskej zmluvy napriek tomu, že zmluva bola uzavretá 3.4.2003.

30. Na uvedený právny vzťah je totiž potrebné aplikovať zákon č. 634/1992 Z.z. o ochrane spotrebiteľa účinný v čase uzavretia zmluvy a vychádzať pritom z ustanovenia § 23a ods. 1, ods. 2, podľa ktorého typovou zmluvou sa rozumie zmluva, ktorá sa má uzavrieť vo viacerých prípadoch, ak je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje.

31. Podľa § 23a ods. 2 zák. č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa účinného v čase uzavretia Zmluvy, typová zmluva nesmie obsahovať

a) nepríjemné podmienky, ktoré na škodu spotrebiteľa zakladajú nápadný nepomer medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, najmä

1. podmienky, ktoré viažu predaj výrobku alebo poskytnutie služby na odobratie iného výrobku alebo na prevzatie inej služby,

2. podmienky, ktorými sa podmieňuje predaj výrobku alebo poskytnutie služby požiadavkou, aby spotrebiteľ zabezpečil pre predávajúceho ďalšieho spotrebiteľa, ktorý s ním uzavrie rovnakú alebo podobnú zmluvu;

b) podmienky, ktoré sú v rozpore s dobrými mravmi.

32. Podľa § 6 ods. 3 písm. b) zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa účinného v čase uzavretia zmluvy, konaním v rozpore s dobrými mravmi sa na účely tohto zákona rozumie konanie, ktoré môže

privodiť ujmu účastníkovi obchodného vzťahu pri nedodržaní dobromyseľnosti, čestnosti, zvyklosti a praxe a pri ktorom sa využíva najmä omyl, lešť, vyhrážka, výrazná nerovnosť zmluvných strán a porušovanie zmluvnej slobody.

33. Pri závere o tom, že spornú zmluvu je potrebné považovať za spotrebiteľskú zmluvu, je potrebné na ňu aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka.

34. Podľa § 53 ods. 1 a 4 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). Neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

35. K naliehavému právnemu záujmu žalobkyne na určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok odvolací súd konštatuje, že: „žaloba, ktorou sa žalobca (majúci v právnom vzťahu, ktorého sa vec týka, postavenie spotrebiteľa) domáha vyslovenia (určenia) neprijateľnosti zmluvných podmienok, resp. vyslovenia (určenia) ich neplatnosti z dôvodu neprijateľnosti, nie je určovacou žalobou v zmysle § 137 ods. 1 písm. c) C. s. p. Ide o osobitný druh žaloby patriacej spotrebiteľovi s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v osobitných predpisoch (§ 53 ods. 1, ods. 4 a 5 a § 53a Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z.). V prípade takejto žaloby nie je preto potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem“ (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28. marca 2019, sp. zn. 6Cdo/27/2018).

36. Krajský súd v Prešove v uznesení zo dňa 21.04.2016 č.k. 20Co/295/2014-151 konštatoval: „Spotrebiteľ má právo, aby jeho právne postavenie nebolo spochybňované existenciou neprijateľnej zmluvnej podmienky a v tomto slova zmysle nie je rozhodné, či dochádza aj k uplatneniu práv na plnenie vyplývajúcich z takejto neprijateľnej podmienky (posudzuje sa, či zmluvná podmienka je z objektívneho hľadiska spôsobilá negatívne zasiahnuť do práv spotrebiteľa), ako ani to, kedy sa spotrebiteľ domáha určenia zmluvnej podmienky za neprijateľnú, t.j. či tak činí pred vstupom do zmluvného vzťahu s dodávateľom, počas jeho trvania alebo až následne. Danosť právneho záujmu na zabezpečení právnej istoty, ochrany spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami nie je časovo limitovaná.“

37. Odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie poukazuje na ust. § 53 ods. 1 OZ, ktoré je možné považovať za generálnu klauzulu definujúcu, že dojednania v spotrebiteľskej zmluve nesmú spôsobovať značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a ak takúto nerovnováhu obsahujú, je to treba považovať za neprijateľnú podmienku.

38. Ustanovenie § 53 Občianskeho zákonníka sa týka iba podmienok, ktoré zákon označuje za neprijateľné. Ide o podmienky, ktoré sú nečestné, neslušné, hrubo poškodzujúce spotrebiteľa a preto ich použitie zákon sankcionuje absolútnou neplatnosťou. Vyjadruje snahu, aby dodávateľ v spotrebiteľských zmluvách pristupoval k tvorbe podmienok v súlade s dobrými mravmi. Je potrebné dodať, že spotrebiteľ z povahy veci v súčasných podmienkach štandardizácie produktov bežnej spotreby, ako aj zmluvných podmienok, má iba fiktívnu možnosť ovplyvniť podstatu zmluvných podmienok, ktoré sú mu zo strany dodávateľa predložené, pričom často vzhľadom na ich rozsiahlosť a použitú právnu terminológiu nemá možnosť, či už ich vôbec prečítať, resp. pochopiť ich obsah. Ide teda o zákonný zákaz používania neprijateľných podmienok, ktoré vyvolá právoplatné súdne rozhodnutie a dodávateľ je povinný zdržať sa ich používania. Ochrana spotrebiteľa sa týka iba formulárových zmlúv, ktoré sú uzatvárané na základe predbežne formulovaného zmluvného formulára, ktorý má dodávateľ vopred pripravený a ktorý používa v dvoch alebo viacerých prípadoch, pričom spotrebiteľ spravidla obsah zmluvy nemení.

39. V zmysle judikatúry Súdneho dvora Európskej únie vyplýva obligatórnosť zásahu súdu proti nekalej podmienke: „Cieľ Článku 6 Smernice, ktorý od členských štátov vyžaduje stanoviť, že nečestné podmienky nie sú pre spotrebiteľa zaväzujúce, by sa nedosiahol, keby bol spotrebiteľ sám povinný vystúpiť proti nečestnej povahe takých podmienok. V sporoch, kde zahrnuté sumy sú často obmedzené, môžu byť právnické poplatky vyššie než vložená čiastka, čo môže spotrebiteľa odradiť, aby napadol použitie nečestnej podmienky. V počte členských štátov procedurálne predpisy umožňujú jednotlivcom brániť sa v takých konaniach a je reálne riziko, že spotrebiteľ kvôli neznalosti práva nespochybní podmienku prednesenú proti nemu. Z toho vyplýva, že účinná ochrana spotrebiteľa sa môže dosiahnuť, len ak národný súd prehlási, že má právomoc zhodnotiť podmienky tohto druhu na svoj vlastný návrh“.

40. Vo vzťahu k poplatku za uzatvorenie zmluvy odvolací súd poukazuje, že neprijateľnou zmluvnou podmienkou je podmienka, ktorá vyvoláva v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany hrubú nerovnováhu. Znaky neprijateľnej zmluvnej podmienky napĺňa nielen podmienka, ktorá je neprímeraná, napr. neprímeraná sankcia za porušenie záväzku spotrebiteľa, ale aj podmienka ktorá je neurčitá alebo ktorá je v rozpore s ratio legis, zákonného ustanovenia, podľa ktorého bola dojednaná. V predmetnom prípade dojednanie poplatku bolo žalovaným už predformulované a pôvodná žalobkyňa nemohla znenie obsah predmetnej podmienky ovplyvniť. Zmluvná podmienka upravujúca poplatok za uzavretie zmluvy tak nebola so spotrebiteľom individuálne dojednaná (§ 53 ods. 2 OZ), preto podlieha prieskumu v zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd sa plne stotožnil a osvojuje si argumentáciu Vrchného Krajského súdu Karlsruhe z 3.mája 2011 (17 U 192/10), ktorý potvrdil rozhodovacia líniu, podľa ktorej je pre spotrebiteľa vždy neprijateľné spoplatňovanie akýchkoľvek úkonov a služieb dodávateľa, ktorými spotrebiteľovi neposkytuje skutočné protiplnenie, ale naopak tieto sú poskytované (vykonávané) vo vlastnom záujme dodávateľa.

41. Vo vzťahu k poplatku za uzatvorenie zmluvy odvolací súd poukazuje tiež na ust. § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka, podľa ktorého za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa plnenie za službu, ktorej poskytnutie dodávateľom v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa. Ust. § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka bolo prijaté zákonom č. 102/2014 Z.z. s účinnosťou od 13.06.2014 s prechodným ustanovením § 879p Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ust. § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 13.06.2014.

42. Ak dodávateľ využíva spoplatnenie konkrétnych úkonov alebo služieb, môže na spotrebiteľa prenášať len také nákladové bremeno, ktoré bude sledovať prospech spotrebiteľa v prevažnej miere. Ak poskytovateľ úveru má riadne s odbornou starostlivosťou poskytovať úvery, teda podnikáť podľa svojho licencovaného predmetu podnikania, nemôže poskytnúť úver bez toho, aby so spotrebiteľom uzatvoril zmluvu, ktorá v prípade spotrebiteľského úveru musela mať pod sankciou neplatnosti písomnú formu, čo je zrejme z ust. § 4 ods. 1 zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy. Ide teda o činnosť, ktorá je pre poskytovateľa úveru nevyhnutná na to, aby mohol spotrebiteľom poskytovať úvery a spotrebiteľia sú za poskytnuté úvery povinní zaplatiť odmenu. Samotné spoplatnenie úkonu uzatvorenia zmluvy v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa, a preto predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku.

43. Podľa časti 5, bodu 5.1 za poskytnutie pôžičky sa Dlžník zaväzuje zaplatiť Veriteľovi zmluvnú odmenu. Zmluvná odmena je 9 761,00 Sk a je splatná ku dňu poskytnutia pôžičky. Ročná percentuálna miera nákladov činí u poskytnutej pôžičky 22,26 %.

44. Odvolací súd má zato, že zmluvná odmena je neprímerane vysoká v porovnaní s istinou poskytnutého úveru, keďže predstavuje 30 % zo sumy poskytnutého úveru. Žalovaný nepreukázal, že by uvedená zmluvná podmienka bola dohodnutá individuálne.

45. Podľa časti 16, bodu 16.6 zmluvné strany výslovne súhlasia s tým, aby sa ich záväzkový vzťah v súlade s ust. § 262 ods. 1 Obchodného zákonníka spravoval Obchodným zákonníkom.

46. Žalovaný namietal, že v čase uzatvorenia zmluvy so žalobcom Občiansky zákonník neobsahoval ustanovenie, podľa ktorého by sa na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ mali prednostne aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka, pričom poukázal aj na prechodné ust. § 879j Občianskeho zákonníka. Z uvedeného dôvodu bolo preto potrebné posúdiť, či v zmysle citovaného prechodného ustanovenia bolo potrebné postupovať podľa ustanovení Obchodného zákonníka, aj keď bol účastníkom právneho vzťahu spotrebiteľ, alebo bolo možné na daný právny vzťah aplikovať už ustanovenia Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách.

47. Odvolací súd na tomto mieste dáva do pozornosti aj rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, a to sp. zn. 3MCdo/12/2014 zo dňa 21.04.2015, sp. zn. 8MCdo/13/2014 zo dňa 28.05.2015, v ktorých sa Najvyšší súd zaoberal otázkou, či premlčanie v spotrebiteľskom vzťahu vzniknutom pred 01.01.2008 sa má posudzovať podľa ust. Obchodného alebo Občianskeho zákonníka a dospel k záveru, že: „V preskúmanom prípade je - aj bez vyriešenia otázky, či je opodstatnená námietka generálneho

prokurátora o tom, že premlčanie práva malo byť posudzované podľa ustanovení Obchodného (a nie Občianskeho) zákonníka - zrejme, že ak by najvyšší súd zrušil mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, musel by prvostupňový súd vziať na zreteľ § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, pričom by ako „orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy“ bol povinný prihliadnúť na zákonný dôvod, ktorý bráni priznať plnenie požadované žalobou. Mal by tiež zohľadniť § 52 ods. 2 vetu tretiu Občianskeho zákonníka, podľa ktorého všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Obe tieto ustanovenia nadobudli účinnosť 1. mája 2014 a právne predpisy, ktorých súčasťou sú, nemajú prechodné ustanovenia. To znamená, že od ich účinnosti sa vzťahujú aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom.“ Z vyššie uvedeného vyplýva, tak ako konštatoval súd prvej inštancie, že ustanovenie § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka treba použiť od jeho účinnosti aj na právne vzťahy založené pred dňom, kedy toto zákonné ustanovenie nadobudlo účinnosť.

48. V prejednáwanej veci bol predmetom konania taktiež nárok žalobcu vyplývajúci z ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa. Citované ustanovenie Zákona o ochrane spotrebiteľa upravuje právo spotrebiteľa žiadať primerané finančné zadosťučinenie v prípade, ak na súde úspešne uplatní porušenie svojho práva, a to od toho, kto za toto porušenie práva zodpovedá. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného práva spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany. Jediným predpokladom pre uplatnenie práva na primerané finančné zadosťučinenie je porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi. Zákon teda nevyžaduje pre vznik tohto práva, aby spotrebiteľovi bola privodená nejaká ujma. Postačuje, ak k takémuto porušeniu práva alebo povinnosti dôjde. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/127/2017 zo dňa 30.01.2019).

49. K uplatneniu práva na primerané finančné zadosťučinenie nemôže dôjsť kedykoľvek. Toto právo vzniká v zmysle ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov po tom, čo zo strany spotrebiteľa dôjde k úspešnému uplatneniu porušenia práva alebo povinností na súde. Žalobca si uplatnil nárok na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 900 eur titulom úspešného uplatnenia svojich spotrebiteľských práv v tomto súdnom konaní. Tvrdenie žalobcu o úspechu v základnom konaní bolo preukázané v tomto súdnom konaní vyslovením neprijateľných zmluvných podmienok uvedených vo výroku I., II. a III. napadnutého rozsudku.

50. Pri dôvodnosti uplatneného nároku na priznanie finančného zadosťučinenia, vzal odvolací súd do úvahy nielen tú skutočnosť, že neprijateľná zmluvná podmienka, neplatná v zmysle ust. § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka, je spôsobilá negatívne zasiahnuť do majetkovej sféry spotrebiteľa a potenciálne ohroziť jeho sociálny či rodinný život, ale zohľadnil aj postoj spotrebiteľa, ktorý sa aj napriek jej postaveniu slabšej zmluvnej strany vo vzťahu k dodávateľovi rozhodol brániť svoje spotrebiteľské práva a prispel tak k dosiahnutiu vyššej kvality života, mysliac pri tom na to, že vďaka žalobcovi vyšlo najavo, že dodávateľ uzatvára formulárové zmluvy o úvere so spotrebiteľmi, v rámci ktorých používa zmluvnú podmienku v totožnom, neprijateľnom znení. Je na mieste, aby spotrebiteľia poukazovali na neprijateľné zmluvné podmienky v spotrebiteľských zmluvách.

51. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení treba vychádzať z toho, že toto má plniť jednak funkciu satisfakčnú, jednak funkciu sankčnú tak, aby dostatočne odradzovalo od získavania plnení, na ktoré dodávateľovi nárok nevznikol, či už v dôsledku neplatnosti právnych úkonov, neprijateľnosti zmluvných podmienok, alebo nedodržania zákonných náležitostí zmlúv o spotrebiteľskom úvere a jednak to treba chápať ako odmenu za to, že spotrebiteľ sa pustil do sporu s nepochybne ekonomicky a právne silnejším dodávateľom a svojim úspechom priniesol benefit aj pre ostatných spotrebiteľov v tom, že možno predpokladať, že dodávateľ sa konania, ktorého sa dopustil voči nemu, sa už voči ďalším spotrebiteľom nedopustí, prípadne sa ho nedopustí v takej intenzite.

52. Základom pre určenie sumy peňažného zadosťučinenia je primeranosť a súd túto sumu určí na základe vlastnej úvahy. Je teda posudzovaná podľa subjektívnej povahy a zohľadňuje všetky skutočnosti, ktoré viedli spotrebiteľa k podaniu žaloby o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Tak to bolo aj v prejednáwanej veci, keď súd prvej inštancie považoval za adekvátnu a primeranú výšku finančného zadosťučinenia v sume 500 eur. Je zrejme, že žalobkyňa s prihliadnutím na postoj žalovaného, ktorý v tomto súdnom konaní spochybňoval dôvodnosť podanej žaloby, bola

dlhodobu nedôvodne vystavenú stavu právnej neistoty. Žalobkyňa sa v tomto prípade úspešne domohla svojho práva, a teda boli splnené všetky zákonné predpoklady pre priznanie finančného zadosťučinenia. Cieľom existencie inštitútu finančného zadosťučinenia je okrem iného mať reálny a efektívny odradzujúci účinok vo vzťahu k dodávateľovi od recidívy a na upustenie od porušovania spotrebiteľských práv.

53. K tvrdeniu žalovaného, že žalobca nemá nárok na primerane finančné zadosťučinenie kvôli absencii zákona č. 250/2007 Z.z. v čase uzavretia úverovej zmluvy nárok, odvolací súd poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/127/2017 z 30.01.2019, v ktorom bolo konštatované nasledovne: „Dovolací súd v prvom rade považuje za nevyhnutné v nadväznosti na tvrdenie žalovanej určiť právny režim, podľa ktorého je nutné posudzovať právo na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. V zákone č. 250/2007 Z. z. v prechodnom ustanovení § 29 je upravené pravidlo, podľa ktorého konania začaté do 30. júna 2007 sa dokončia podľa doterajších predpisov. Keďže tento súdny spor začal podaním žaloby 02.10.2014, t. j. po 30. júni 2007, je treba na vec aplikovať právnu úpravu zákona č. 250/2007 Z. z. a nie zákona č.634/1992 Zb. tak, ako to nesprávne tvrdila žalovaná. Výklad preferovaný žalovanou by znamenal poškodenie spotrebiteľov v tom zmysle, že širšiu ochranu by požívali len tí spotrebiteľia, ktorých právne vzťahy vznikli za účinnosti zákona č. 250/2007 Z. z., čo je neprípustné. Aplikujúci režim zákona č. 250/2007 Z. z. je potom nutné použiť jeho § 3 ods. 5, podľa ktorého spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá.“. Odvolací súd konštatuje, že taktiež v prejednávanej veci súdny spor začal podaním žaloby dňa 17.2.2021, t.j. po 30.06.2007, a preto treba na vec aplikovať právnu úpravu zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa.

54. Odvolací súd len pripomína, recentnú judikatúru Súdneho dvora EU, keď konkrétne Súdny dvor EU zasadať vo veľkej komore vo svojich rozsudkoch zo 17. mája 2022 rozhodol o viacerých návrhoch na začatie prejudiciálneho konania, ktoré podali španielske, talianske a rumunské sudy. Prejudiciálne konania sa týkajú výkladu smernice 93/13/EHS1 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Súdnemu dvoru bola položená otázka, či vnútroštátne procesné zásady, akou je právna sila rozhodnutej veci, môžu obmedziť právomoci vnútroštátnych súdov, najmä výkon rozhodnutia, na účely posúdenia prípadnej nekalej povahy zmluvných podmienok. Sú zásady vnútroštátneho procesného práva, ktoré neumožňujú takéto posúdenie na úrovni výkonu rozhodnutia, vrátane posúdenia ex offio súdom rozhodujúcim o nariadení výkonu rozhodnutia, z dôvodu existencie predchádzajúcich vnútroštátnych súdnych rozhodnutí, zlučiteľné so smernicou 93/13?

Súdny dvor v tejto súvislosti pripomína dôležitosť zásady právnej sily rozhodnutej veci tak v právnom poriadku Únie, ako aj vo vnútroštátnych právnych poriadkoch. Na to, aby sa zabezpečila tak stabilita práva a právnych vzťahov, ako aj riadna správa vecí verejných, je totiž dôležité, aby sa nemohli napadnúť súdne rozhodnutia, ktoré sa stali konečnými po vyčerpaní dostupných opravných prostriedkov alebo po uplynutí lehôt stanovených na podanie týchto opravných prostriedkov.

Súdny dvor v prvom rade pripomína, že systém ochrany zavedený smernicou 93/13 je založený na myšlienke, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti. Vzhľadom na takéto znevýhodnené postavenie smernica 93/13 stanovuje, že nekalé podmienky nie sú pre spotrebiteľa záväzné. Ide o kogentné ustanovenie, ktorého cieľom je nahradiť formálnu rovnováhu skutočnou rovnováhou.

Súdny dvor ďalej uvádza, že vnútroštátny súd je povinný ex offio posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice 93/135 a že členské štáty sú povinné stanoviť primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili ďalšiemu uplatňovaniu nekalých podmienok.

Právo Únie v zásade neharmonizuje konania uplatniteľné na skúmanie údajne nekalej povahy zmluvnej podmienky a tieto konania teda patria do vnútroštátneho právneho poriadku členských štátov. Vnútroštátne procesné ustanovenia musia byť v súlade so zásadou efektivity, teda musia spĺňať požiadavku účinnej súdnej ochrany. V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že pri neexistencii účinného preskúmania potenciálnej nekalej povahy podmienok predmetnej zmluvy nemožno zaručiť dodržanie práv priznaných smernicou 93/13.

55. Na základe týchto úvah Súdny dvor vydal štyri nasledujúce rozsudky.
Vo veci C-869/19, Unicaja Banco

Návrh bol podaný v rámci sporu medzi spotrebiteľom a Banco de Caja Espana de Inversiones, Salamanca y Soria SAU, ktorej právnym nástupcom je Unicaja Banco SA, týkajúceho sa toho, že vnútroštátny odvolací súd ex offa neuplatnil žalobný dôvod založený na porušení práva Únie.

Banková inštitúcia poskytla klientovi hypotekárny úver. Táto zmluva obsahovala „podmienku stanovujúcu minimálnu úrokovú sadzbu“ podľa ktorej pohyblivá sadzba nemohla byť nižšia ako 3 %. Klient podal proti tejto bankovej inštitúcii žalobu o neplatnosť tejto podmienky a o vrátenie neoprávnene zaplatených súm, pričom tvrdil, že táto podmienka by mala byť vyhlásená za nekalú z dôvodu, že je netransparentná.

Prvostupňový súd žalobe vyhovel, pričom obmedzil časové reštitučné účinky na základe vnútroštátnej judikatúry. Odvolací súd, na ktorý sa obrátila banka, nenariadil úplné vrátenie súm vybraných na základe „podmienky stanovujúcej minimálnu úrokovú sadzbu“, keďže klient sa neodvolal proti prvostupňovému rozsudku. Podľa španielskeho práva, ak časť výroku rozsudku nenapadne žiadny z účastníkov konania, odvolací súd ho nemôže zrušiť ani zmeniť. Toto pravidlo sa podobá právnej sile rozhodnutej veci.

Španielsky Najvyšší súd sa preto Súdneho dvora pýta na zlučiteľnosť vnútroštátneho práva s právom Únie, najmä pokiaľ ide o skutočnosť, že vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o opravnom prostriedku proti rozsudku, ktorým bolo časovo obmedzené vrátenie súm, ktoré spotrebiteľ neoprávnene zaplatil v dôsledku podmienky vyhlásenej za nekalú, nemôže z vlastného podnetu uplatniť dôvod založený na porušení smernice 93/13 a nariadiť úplné vrátenie predmetných súm.

Súdny dvor pripomína svoju judikatúru a opätovne potvrdzuje, že právo Únie bráni vnútroštátnej judikatúre, ktorá časovo obmedzuje reštitučné účinky len na sumy, ktoré boli neoprávnene zaplatené na základe nekalej podmienky po vydaní súdneho rozhodnutia, ktorým sa konštatovala táto nekalá povaha. Súdny dvor sa tiež domnieva, že uplatnenie predmetných zásad vnútroštátneho súdneho konania je také, že znemožňuje alebo nadmerne sťažuje ochranu týchto práv, čím narúša zásadu efektivity. Právo Únie totiž bráni uplatňovaniu zásad vnútroštátneho súdneho konania, podľa ktorých vnútroštátny súd rozhodujúci o odvolaní proti rozsudku, ktorým bolo časovo obmedzené vrátenie súm, ktoré spotrebiteľ neoprávnene zaplatil na základe podmienky vyhlásenej za nekalú, nemôže ex offa vzniknúť dôvod založený na porušení tohto ustanovenia a nariadiť vrátenie týchto súm v plnej výške, pokiaľ skutočnosť, že dotknutý spotrebiteľ toto obmedzenie včas nenamietal, nemožno pripísať jeho úplnej nečinnosti.

Vec C-600/19, Ibercaja banco

Návrh bol podaný v rámci sporu medzi klientom a Ibercaja Banco SA, ktorý sa týkal návrhu na zaplatenie úrokov dlžných bankovej inštitúcii z dôvodu neplnenia zmluvy o hypotekárnom úvere uzatvorenej medzi týmito účastníkmi. Príslušný súd nariadil výkon hypotekárneho titulu, ktorý mala Ibercaja Banco, a povolil zabavenie majetku spotrebiteľov. Až v priebehu exekučného konania, konkrétne po dražbe nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, spotrebiteľ poukázal na nekalú povahu podmienky týkajúcej sa úrokov z omeškania a podmienky stanovujúcej minimálnu úrokovú sadzbu, t. j. keď účinnok právoplatne rozhodnutej veci a preklúzie neumožňuje súdu preskúmať ex offa nekalú povahu zmluvných podmienok ani spotrebiteľovi dovoľávať sa nekalej povahy predmetných podmienok.

Zmluva bola preskúmaná ex offa pri začatí konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, ale posúdenie sporných podmienok nebolo výslovne uvedené ani odôvodnené.

Podľa Súdneho dvora právo Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá z dôvodu účinku právnej sily rozhodnutej veci a preklúzie neumožňuje ani súdu preskúmať ex offa nekalú povahu zmluvných podmienok v rámci konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, ani spotrebiteľovi po uplynutí lehoty na podanie námietky dovoľávať sa nekalej povahy týchto podmienok v tomto konaní alebo v neskoršom určovacom konaní, pokiaľ uvedené podmienky už boli predmetom preskúmania ich prípadnej nekalej povahy vykonaného súdom ex offa, ale ak súdne rozhodnutie povoľujúce výkon rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou neuvádza žiadne odôvodnenie, aspoň v stručnej forme, preukazujúce toto preskúmanie, a ani neuvádza, že posúdenie vykonané týmto súdom po uvedenom preskúmaní už nebude možné spochybniť bez podania námietky v uvedenej lehote.

56. Nie je porušením práva na spravodlivý proces iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení strán, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť uplatneného nároku. Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku. Napadnutý rozsudok okresného súdu uvedené východiská napĺňa, preto nevyhnutným záverom bol postup podľa § 387 CSP a to potvrdenie vecne správneho verdiktu súdu prvej inštancie.

57. Odvolací súd ďalej poukazuje na to, že správne výroku vo veci samej zodpovedá aj správny výrok o trovách konania.

58. Vychádzajúc z vyššie uvedeného odvolací súd rozsudok v napadnutej časti postupom vyplývajúcim z ust. § 387 ods. 1 a 2 CSP ako vecne správny potvrdil

59. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalobcovi v odvolacom konaní priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti neúspešnému žalovanému v plnom rozsahu. O výške priznanej náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením vydaným súdnym úradníkom po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 2 CSP).

60. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).